

Douglasgran

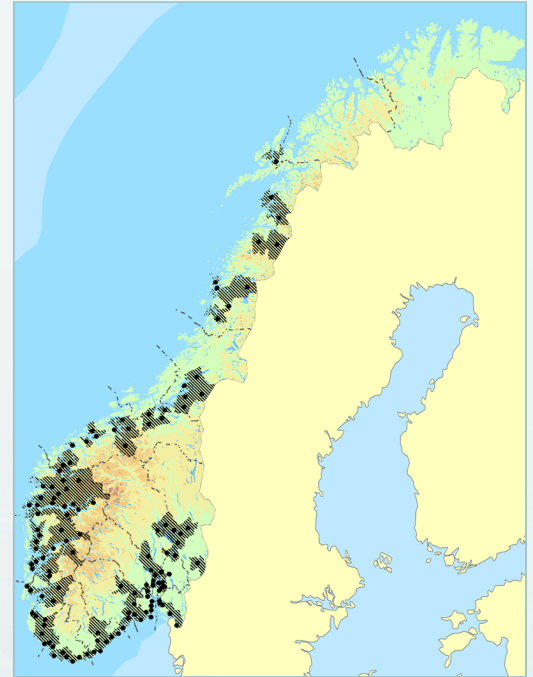
Pseudotsuga menziesii

Fremmed art

Douglasgran kan bli et svært stort tre. Den er plantet høst og her som park- og hagetre, og den er også prøvd ut i skogbrukssammenheng. Arten krever relativt varme somre for å produsere spiredyktige frø.

Status

Risikovurdering 2012: Lav risiko (LO)

Douglasgran (*Pseudotsuga menziesii*) plantet i Norge. Skraveringen angir kommuner hvor douglasgran finnes plantet. I de fleste tilfellene dreier det seg om svært små arealer, og samlet arealdekning for douglasgran nasjonalt utgjør i underkant av 2 km². Kart: Skog og landskap. Douglasgran ble først innført til Europa som prydtre, men har enkelte steder også blitt et viktig skogstre. I Norge finnes det plantefelt med douglasgran stedvis langs kysten av Vest-Norge nord til Nordland, mest i forsøksammenheng. De eldste kjente trærne er plantet i 1870-årene. Arten er også plantet som park- og hagetre på Østlandet og Sørlandet, men omfanget av dette er lite undersøkt. På lokalklimatisk gunstige lokaliteter produserer arten spiredyktige frø. Det er sporadisk gjort funn av forvillede enkeltindivider i kommuner på Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, Trøndelag og nordover til Salten.

Biologi

Douglasgran forynger seg lettest på snauflater. Trærne begynner normalt å produsere kongler i 25-årsalderen, og arten krever relativt høy sommervarme for å produsere spiredyktige frø. Treslaget trives best på veldrenert og næringsrik skogsmark. Trærne kan bli gamle, i hjemlandene er det funnet trær som er 1300 år. Den er innført mange steder i verden, og regnes enkelte steder som invaderende, blant annet i Tyskland og New Zealand.

faktaark

Kjennetegn

Douglasgran er et storvokst amerikansk bartre og ett av verdens økonomisk viktigste skogstrær. Douglasgran kan nå 100 m i sine hjemtrakter (ett tre felt i Canada i 1902 ble målt til 124 m); de største eksemplarene i Norge er blitt 43 m. Krona er kjegleformet, men blir uregelmessig med alder og eksponering. Barken er glatt som ung, men blir seinere tykk, oppsprukket og korkaktig. Vinterknoppene er tilspisset og teineformet. Nålene er spisse på et tappforma nålefeste. De er 2-4 cm lange, myke og, flate, med grønn til blågrønn overside og to lyse bånd på undersiden. Nålene dufter svakt av sitron når de knuses. Et godt kjennetegn er konglene, som er 6-10 cm lange og som har tre-flikede dekkskjell som stikker ut fra kongleskjellene.

Utbredelse

Naturlig finnes arten innen et stort område i det vestlige Nord-Amerika, fra nær grensen mellom USA og Mexico nord til British Columbia og Alberta i Canada. Arten danner ofte rene bestander, men den forekommer også i blanding med andre bartrær. I hovedsak begrenses utbredelsen av temperatur mot nord og fuktighet mot sør. Innen dette området er arten variabel, og det opereres oftest med en inndeling i to varieteter (noen ganger behandlet som underarter). Den "grønne" kystvarietet, var. *menziesii*, har grønne nåler og en kystutbredelse fra California til British Columbia, opp til 1800 moh. Den "blå" innlandsvarietet, var. *glauca*, har grågrønne til blågrønne nåler som peker mer framover langs kvisten, og en kontinental utbredelse, ca 500-3000 moh. Det er kystvarietet som har evne til å bli kjempestor; innlandsvarietet blir sjelden mer enn 40 m høy.

Tekst: Odd Stabbetorp og Per Arild Aarrestad

Foto: Odd Stabbetorp og Anders Often

E-post: odd.stabbetorp@nina.no

Bar av douglasgran.

Douglasgran er et av verdens viktigste tømmertrær, og virket er verdifullt og svært ettertraktet. I Europa er arten en god del plantet, blant annet i Danmark, Tyskland og Storbritannia. Siden arten stiller relativt høye krav til sommervarme, lang vekstsesong og næringsrikt jordsmonn har douglasgran aldri spilt noen vesentlig rolle i skogreisningen i Norge, og arten har svært liten økonomisk betydning i dag. Plantninger med douglasgran er estimert å utgjøre mindre enn 2000 dekar. Provenienser tilhørende både kyst- og innlandsvarietetene er forsøkt dyrket i Norge, men det er nordlige provenienser av innlandsformen som synes best egnet i skogbrukssammenheng. De norske plantefeltene har lidd av skader av frost og sopp, og arten er utsatt for beite- og feieskader fra hjortedyr. De forstlig sett beste bestandene i Norge finnes på Sørlandet og i de indre fjordstrøkene på Vestlandet.

Bestandsstatus

Liten spredning. Nedgang i populasjon på grunn av lite eller ingen nyplantning.

Referanser

Heiberg, H. H. H. 1978. Douglasgranen i Norge. – Tidsskrift for Skogbruk 86: 147-160.

Lipscomb, Barney. 1993. Pseudotsuga. Flora of North America Editorial Committee (eds.): Flora of North America North of Mexico, Vol. 2. Oxford University Press.

Magnesen, S. 1986. Det internasjonale kortids-forsøket med Douglasgran (*Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco) på Vestlandet. Meddelelser fra Norsk Institutt for skogforskning 39.17: 296-312.

Øyen, B.-H., Andersen, H.L., Myking, T., Nygaard, P.H. & Stabbetorp, O.E. 2009. En vurdering av økologisk risiko ved bruk av introduserte treslag i Norge. - Forskning fra Skog og landskap 1/09: 1-13.

Lenker

<http://www.conifers.org/>